PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Haluan, että lapset ovat aktiivisia toimijoita, ottavat kantaa ja toimivat itsenäisesti. **KIRJAILIJA JOHANNA HULKKO, NOKIA**

Nykyajan seikkailukirjassa etsitään geokätköjä

Kotimainen nuortensarja sijoittuu Nokialle ja esittelee suositun harrastuksen.

SAARA OLKKONEN

Geokätkijä tarkistaa mahdollisen piilopaikan aina ensin, sillä aika usein siellä on käärme tai rikkoutunut lasipullo, Johanna Hulkko kertoo.

NOKIA (MT)

Lasten ja nuorten kirjojen helmasyntejä ovat usein liika yrittäminen, lukijan aliarviointi ja se, ettei aikuinen kirjoittaja ehkä kuitenkaan ole riittävän sisällä kohdemaailmassaan.

Nokialainen **Johanna Hulkko** on piristävä poikkeus: kirjat elävät tässä ajassa ja vievät mukanaan mutta eivät yritä liikaa selittää nuorten maailmaa.

Hulkko tehtailee kovalla vauhdilla uutta lastenkirjasarjaansa. Geoetsivien ensimmäinen osa ilmestyi vuonna 2013, ja maaliskuussa ilmestyy jo viides kirja.

Kirjoissa liikutaan kirjailijan kotikonnuilla Nokialla Tampereen kupeessa ja paljon metsässä, saarilla ja muualla luonnossa. Kirjojen punaisena lankana on nimittäin geokätköily.

”Oma perheemme aloitti harrastuksen kymmenen vuotta sitten. Kolmas lapsi kulki mukana vauvan kantokopassa, ja siellä me painettiin koko perhe!” Hulkko muistelee.

Nyt Hulkon 11-, 13- ja 16-vuotiaat eivät enää juuri kätköile.

Kutsuville paikoille

Hulkon mukaan hyvä geokätköpaikka on sellainen, että ihmisellä herää halu mennä sinne: kiinnostava, kaunis tai kuuluisa paikka, suo, metsä, muistomerkki tai patsas.

”Moniin hienoihin paikkoihin ei osaisi muuten mennäkään, kun tuolla ympäri maata ajelee. Siellä on ihan uskomattomia laavuja ja taukopaikkoja, joita ihmiset ylläpitävät ja joissa on polttopuutkin valmiina!”

Kaupungin keskustoissa jännitys taas tulee siitä, että kätkölle pitää päästä muiden huomaamatta. Piiloja ei nimittäin saa paljastaa.

Kätköstä löytyy yleensä muistivihko ja kynä, johon löytäjä voi kirjoittaa terveisensä. Siellä voi olla myös jokin pieni esine, jonka löytäjä voi ottaa kunhan jättää tilalle jotakin muuta.

Kätköjä ei haudata maahan tai kiven alle, vaan sujautetaan sopivaan koloon.

Hulkko on itse tehnyt kätkön, jonka ratkaisu perustui kirjastoluokkiin.

”Se oli mysteerikätkö ja kutsuin sitä Siuron sivukirjastoksi.”

Erikoisin löytö oli elävä kala, josta pikkupojat kyllä soittivat vinkkipuhelun Hulkolle.

Lapset aktiivisiksi

Hulkko on kirjoittanut aiemmin kaksi aikuisten romaania.

”Olen aina halunnut kirjoittaa lapsille. Se on mielestäni merkittävintä kirjallisuutta, mitä on. Olen itse ollut aina ahmijalukija. Ajattelin, että geokätköily on hyvä maailma seikkailuille.”

Siitä syystä jokaisen Geoetsivän lopussa on ensimmäinen luku seuraavasta kirjasta.

”Ahmimislukijalle mikään ei ole niin surullinen hetki kuin se, kun kirja loppuu. Kun huomaa, että täältähän löytyy lisää, saa vielä mahdollisuuden pysyä siellä fiktiivisessä maailmassa.”

Tapa on poikkeuksellinen, mutta ymmärrettävä ja televisiosta tuttu ensi jaksossa -nähdään koukutus. Hulkko on nimittäin ollut Uusi päivä -televisiosarjan käsikirjoittajana.

Johanna Hulkko käsikirjoitti aiemmin Uusi päivä -televisiosarjaa.

Hän ohjaa myös luovaa kirjoittamista ja on oppinut toimittajana yhdistelemään aineksia. Jännittäviin seikkailuihin joutuvista Geoetsivistä tuleekin mieleen kotimainen versio Viisikosta.

Roolihahmoissa yhdistyy omaa lähipiiriä ja tuttavia.

”Päähenkilössä Raparperitytössä on minua itseäni ja tytärtäni, samaa huolehtivuutta.”

Seikkailujen lomassa tulee otettua kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin: kannetaan huolta lähikaupasta ja kaavoituksesta. Raparperikin asuu kahden isän kanssa, jotka karppaavat ja kokeilevat ruokatrendejä.

”Haluan, että lapset ovat aktiivisia toimijoita, ottavat kantaa ja toimivat itsenäisesti. Ja kun kuvaa nykyajan lapsen elämää, nykyajan ilmiöt tulevat kirjaan.”

EIJA MANSIKKAMÄKI

GEOKÄTKÖILY

Miljoonia maailmalla, tuhansia Suomessa

Geokätköily on harrastus, joka on levinnyt meille Yhdysvalloista.
Geokätköilyssä etsitään maastoon tai myös kaupungeissa julkisille paikoille piilotettuja kätköjä kätkösivuston ja gps-paikannuksen avulla.
Harrastaa voi kuka vain rekisteröitynyt, mutta harrastuneimmat maksavat amerikkalaiselle ylläpitäjälle lisäominaisuuksista.
Ympäri maailmaa on 2,5 miljoonaa ja Suomessakin noin 35 000 kätköä.
Maastossa tiivis muovirasia on parempi kätköastia kuin peltipurkki, joka ruostuu maastossa.
Kätkijän tulee huoltaa kätköään eli käydä tarkistamassa se aika ajoin.

Kätkössä on usein kynä ja muistivihko, johon löytäjä voi kirjoittaa terveisensä.

Sopivan jännittävää

Olen lukenut Geoetsivät-kirjoja, ja minusta ne olivat kivoja. Oli jännittävää, kun oli aina uusi ”arvoitus”, kuten kuka on vaeltava aave tai kuka on tehnyt rahakäärön. Jännittäviin kohtiin voi jäädä koukkuun, mutta sain aina unen päästä kiinni, vaikka luin illalla.

Kirjat sopivat sekä tytöille että pojille ja ehkä noin kolmannesta luokasta alkaen.

Raparperin isä oli hassu chilikastikkeineen ja porukan pienin Salli, joka halusi olla kaikessa mukana.

Kiva yllätys olivat tehtävät ja geokätköily-sanastot kirjojen lopussa sekä se, kun sai lukea seuraavan kirjan ensimmäisen luvun.

HELMI POUTANEN

Johanna Hulkko: Geoetsivät-sarja. Karisto.

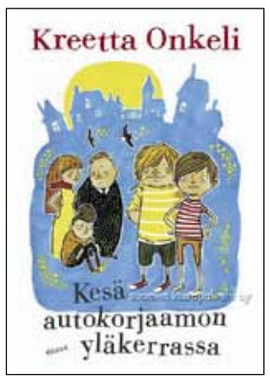

Kesä maalla ei ole tylsä

Kreetta Onkeli jatkaa samalla linjalla kuin viime vuonna Finlandia Junior -palkinnon voittanut Poika joka menetti muistinsa: Esiteini-iässä olevan Arto-pojan elämää seurataan. Aikuinen kertoo välillä turhankin alleviivaavasti, mistä tässä elämässä on kysymys.

Tämä kirja on kuitenkin itsenäinen teos ja sijoittuu Helsingin sijasta maalle, Joensuun tienoille Nepparin kylään. Arto ja Kimo viettävät kesää, istuttavat metsää ja tutustuvat rikkaan perheen hankalaan Abrahamiin.

Samaan kirjaan on ympätty homeongelmat, muukalaisuus, vaurauskateus, maalaistanssit, tytöt ja moni muu.

Jos vain saa 12–14-vuotiaan (pojan) lukemaan kirjan, saa samalla tarjottua kuvan toisenlaisesta Suomesta.

EIJA MANSIKKAMÄKI

Kreetta Onkeli: Kesä autokorjaamon yläkerrassa. 155 sivua. Otava.

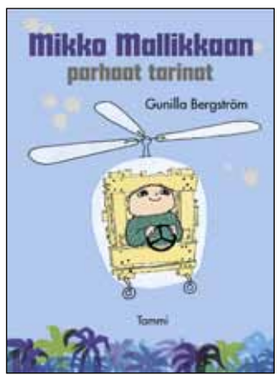

Kun isä melkein hermostuu

Kokoelmateos leikki-ikäisen Mikko Mallikkaan kommelluksista koostuu tarinoista, jotka on kirjoitettu vuonna 1977. Silti jutut uppoavat nykykuulijakuntaan yllättävän hyvin.

Mikko ja isä sovittelevat yhteen toisistaan poikkeavia mielihalujaan. Isä haluaisi lukea sanomalehteä, Mikko leikkisi mieluummin. Kun Mikko viivyttelee päiväkotiaamuna, isä melkein hermostuu.

Äitiä ei tarinoissa mainita. Vain kuvassa, jossa Mikko löytää olohuoneen lattialle nukahtaneen isänsä, nallen vieressä lojuu kukallinen naisten lenninki. Kiinnostavaa – vaan ei Mikolle. Hän nauraa kuorsaavalle isälle, peittelee tämän ja painuu pehkuihin.

HANNA LENSU

Gunilla Bergström: Mikko Mallikkaan parhaat tarinat. 88 sivua. Tammi.

Tuhti paketti vuositietoa

Lasten vuosikirja sisältää, minkä lupaa: koko vuoden juhla-, liputus- ja merkkipäivät taustoineen ja tapoineen. Eikä siinä kaikki: mukana on myös vähemmistöjen ja maahanmuuttajien juhlia sekä eläinten ja nallepäivä.

Tietoa siis riittää. Kirja on kiinnostava, kivasti kuvitettu, tunnettujen kirjailijoiden ja runoilijoiden kertomuksilla, loruilla ja ruokaohjeilla ryyditetty. Kokonaisuutena se on hiukan liiankin tuhdin oloinen.

Pisteet Kyöpelinvuoren, kekrin, Kalevalan ja kukkaseppeleohjeen mukanaolosta.

Sopii käsikirjastoksi kotiin ja loistavasti koulun tai päiväkodin käyttöön.

EIJA MANSIKKAMÄKI

Tuula Korolainen ja Riitta Tulusto: Lasten oma vuosikirja. 191 sivua. Lasten Keskus.

Joululauluja nappia painamalla

Soiva joululaulukirja?

Kaipa sellaisellakin on ostajakuntansa, ajattelin ensin. Jos ei esimerkiksi osaa soittaa itse mutta haluaa laulaa. Tai jos pitää konemaisesta äänestä eikä välitä, että paristot loppuvat juuri kesken Nisse-polkan.

Tarkemmin ajatellen idea ei ole pöllömpi: helpottaa joukkolaulantaa, kun on säestys ja sanat.

Joku laulu voi näyttää vieraalta mutta onkin kuultuna tuiki tuttu. Soittotaitoisia ilahduttavat nuotit ja lukutaidottomia Mauri Kunnaksen mainio kuvitus.

Mukana on 43 tuttua joululaulua Tonttujen jouluyöstä Lumivalkeaan. Plussaa myös kuulokeliitännästä.

Miinus siitä, että Joulumaa ja Sylvian joululaulu puuttuvat, samoin hiukan kankeasta käyttöliittymästä.

EIJA MANSIKKAMÄKI

Mauri Kunnas: Joulupukin soiva laulukirja. 80 sivua. Otava.

Hakkarainen kahlaa harrastuksissa

Mauri Kunnaksen ihana sinipukuinen Herra Hakkarainen vyöryttää tämänkertaisissa unen siivittämissä seikkailuissaan eteemme laaja kirjon harrastuksia.

Hakkaraisen yöaikaan kokeilemista harrastuksista mukaan sopivat niin onkiminen kuin musisointi ja kymmeniä muita.

Kun Herra Hakkaraisesta on kysymys, hänhän ei tiedä mitään yöaktiviteeteistaan, testailee vain erilaisia patjoja paremmin unta saadakseen. Lopulta sentään omakin harrastus hänelle löytyy. Ettei juonta paljastettaisi, jätetään arvattavaksi, mikä se on.

Tuttuun ja taattuun tyyliinsä Mauri Kunnas tarjoaa lukijalleen ja kuviensa katselijalle taas monenlaista muutakin kuin harrastuksien esittelykavalkadin.

Paikkoja ja aiheviittauksia bongaillessa kirjan parissa viihtyy vanhempikin lukija.

MAIKKI KULMALA

Mauri Kunnas: Herra Hakkarainen harrastaa. 29 sivua. Otava.

Pipot kuin karkit

Kahden saksalaisen hiihdonopettajan **Felixin** ja **Thomasin** iltapuhteet pyyhkivät nyt maailmaa pipovillityksenä, jonka hyvä puoli on itse tekeminen. Tuloksena on herkullisen näköisiä ja helppotekoisia pipoja. Myyntiin niitä virkkaa joukko saksalaisia mummoja.

Myboshi-nimellä (minun piponi) ohjeita myydään Suomessakin, samoin Novitan maahantuomaa lankaa kymmenissä herkullisissa väreissä.

Myboshi, minun piponi -kirja näyttää kädestä pitäen, kuinka pipo syntyy. Valmistusajaksi luvataan 2–3 tuntia.

Koukku 6–7, langassa 30 % villaa ja 70 % akryyliä.

Virkkuuohjeet löytyvät myös yhteishyvän.fi kotisivuilta *http://www.yhteishyva.fi/live/201411/sujuva-arki/virkkaa-pipo-uutuuslangasta/0218010-250980*.

EIJA MANSIKKAMÄKI

Thomas Jaenisch ja Felix Rohland: Myboshi, minun piponi. 92 sivua. Nemo.

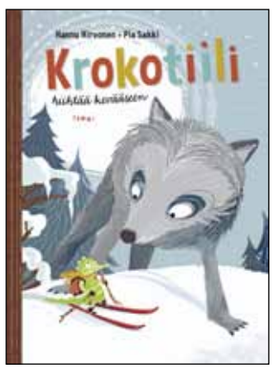

Pieni krokotiili inhoaa talvea

Väritön talvi on kamala. Talven harmaus ahdistaa pientä krokotiiliä. Hän haluaisi nukkua karhun tavoin yli talven.

Eräänä päivänä aurinko paistaa ja hanget loistavat. Pieni krokotiili haluaa kiirehtiä kevään tuloa puhdistamalla puita lumesta.

Päivän lopuksi aurinko kuitenkin katoaa puiden taakse. Krokotiili päättää ottaa auringon kiinni hiihtämällä.

Hiihtoretkellä metsässä pieni vihreä sivakoija kohtaa metsän eläimiä. Kaikki ovat kiinnostuneita reppuselkäisen krokotiilin matkasta. Mutta vaikka kuinka matka jatkuu, aurinko painuu piiloon. Ilta ja pimeys saapuvat. Krokotiili on väsynyt ja nälkäinen. Talvi inhottaa.

Onneksi pieni krokotiili kohtaa metsässä lohduttavan kuun. Yksinäisestä sudesta krokotiili saa uuden ystävän. Kevätkin on seuraavana päivänä hieman lähempänä.

JANNE IMPIÖ

Hannu Hirvonen ja Pia Sakki: Krokotiili hiihtää kevääseen. 32 sivu. Tammi.

Lasten- ja nuorten kirjoja palkitaan

Suomen Nuorisokirjailijat ry jakaa vuosittain kaksi perinteikästä kirjallisuuspalkintoa, Topelius-palkinnon ansiokkaalle nuortenkirjalle sekä Arvid Lydecken -palkinnon ansiokkaalle lastenkirjalle.

Tänä vuonna kummallekin palkinnolle on asetettu viisi ehdokaskirjaa.

Nuortenkirjojen Topelius-palkinnon ehdokkaat ovat Markku Karpion Selviytymispeli, Sisko Latvuksen Kaksi sateenkaarta, Laura Lähteenmäen Karrelle polttava helle, Linnea Parkkosen 112 – vihaan itseäni ja Kalle Veirton Säbätalvi.

Lastenkirjojen Arvid Lydecken -palkinnon ehdokkaina ovat Sini Ezerin Aavikkohaukka, Saku Heinäsen Zaida ja lumienkeli, Maija ja Anssi Hurmeen Lepakkopoika, Tittamari Marttisen Ikioma perheeni ja Kalle Veirton Etsivätoimisto Henkka & Kivimutka ja Sherlock Holmesin jalanjäljet.

Voittajat julkistetaan Sakarin päivänä 14.1.2015.

Sekä Topelius- että Arvid Lydecken -palkinnon summa on 2 015 euroa. Topelius-palkinto on näistä vanhempi, ja se on perustettu vuonna 1946. Arvid Lydecken -palkinto on perustettu vuonna 1969.

MAIKKI KULMALA

Kummallekin palkinnolle on asetettu viisi ehdokaskirjaa.